

- út 9:00 lichý – design – Veronika Vicherková – **Bytová výstavba 50. let – raná sídliště, architektonický a výtvarný detail**
- út 9:00 sudý – Pavel Fuchs, Alexander Kuric – **Bytová výstavba a funkcionalismus**
- út 9:00 lichý – Josef Holeček – **Bytová výstavba dlouhého století: výjimky, anomálie, odchylky**
- út 10:45 sudý – Miroslav Pavel, Petr Vorlík – **Manifesty, texty a události**
- út 10:45 lichý – Josef Holeček – **Bytová výstavba dlouhého století: výjimky, anomálie, odchylky**
- út 12:30 sudý – Pavel Fuchs, Alexander Kuric – **Bytová výstavba a funkcionalismus**
- út 12:30 lichý – Lucia Tóthová, Klára Ullmannová – **Bytová výstavba 50. let – mapování raných sídlišť**
- st 9:00 sudý – Klára Brůhová – **Ženy v architektuře a feministické reflexe dějin architektury**
- st 9:00 lichý – Pavel Kalina – **Architektura a diplomacie**
- st 10:45 sudý – Michael Rykl – **Bytová výstavba (nejenom Sudet), praporové držáky, Amalienhof**
- st 10:45 lichý – Jana Bukačová – **Architektura malého měřítka, design pro veřejný prostor**

Ženy v architektuře a feministické reflexe dějin architektury

Klára Brůhová

Ve cvičení se zaměříme především na téma architektonického kánonu – budeme si klást otázky, jak jsou konstruovány dějiny architektury a na základě jakých principů je utvářen výběr osobností, které se dostávají do učebnic (a zda je tento výběr nutně objektivní). Jedním z témat bude například idea tvůrčího architekta-génia, která však nutně naráží na procesuální a kolektivní charakter projekční práce, roli příbuzných profesí, ale i vklad klientely a uživatele (Proč je obvykle vyzdvihován jeden „hlavní“ architekt, když se na výsledném díle zpravidla podílí celá řada lidí?). Zaměříme se také na okolnosti výkonu profese a specifické podmínky provázející studia a praxi žen-architektek v rámci historie (Proč se v kánonu architektury vyskytuje tak málo tvůrčích žen?). Cvičení budou probíhat formou společných diskusí nad vybranými texty, které se nad otázkami zamýšlí z (převážně) feministických perspektiv. Důležitou součástí cvičení budou prezentace studujících, jejichž prostřednictvím se do kánonu pokusíme doplnit některé dosud marginalizované osobnosti a představit jejich práci a přínos.

harmonogram:

- Kánon jako konstrukt (úvodní přednáška + společná diskuse)
- Mizení spolupracujících – odkaz Howarda Roarka? (společná diskuse + část prezentací)
- Proměny kánonu: snahy o doplnění ženských tvůrkyň – pro a proti (společná diskuse + část prezentací)
- Proměny kánonu: aspekty spolupráce a dialogu (společná diskuse + část prezentací)
- Český / československý kontext (společná diskuse + část prezentací)
- Prezentace
- Prezentace

literatura: Despina Stratigakos, *May Women Practice Architecture?*, in: *Where Are the Women Architects?*, Princeton University Press, 2016, s. 6–20; Denise Scott Brown, *Room at the top? Sexism and Star System in Architecture*; Julie Willis, *Invisible Contributions: The Problem of History and Women Architects*, *Architectural Theory Review*, 1998, 3:2, s. 57-68; Sofia Cotrona, *We Don't Need More Temporary Exhibitions of All Women Artists*; Susana Torre et al., *Women in American Architecture: A Historic and Contemporary Perspective*, 1977; Klára Brůhová – Helena Huber-Doudová (eds.), *Ženy v architektuře. Kritické studie a genderové analýzy českého architektonického prostředí po roce 1945*, Praha 2024.

podmínky udělení zápočtu: osobní účast v cvičeních; důsledná příprava na cvičení (viz podrobný syllabus – je nutné si přečíst texty / zhlédnout videa) + aktivní účast v diskusích v rámci setkání; prezentace referátu na vybrané téma v rámci společných setkání (na začátku semestru se domluvíme na přesných termínech) + odevzdání referátu v textové formě (na závěr kursu).

Architektura malého měřítka, design pro veřejný prostor

Jana Bukačová

Cvičení se zaměří na jednotlivé drobné designové objekty, které byly na našem území realizovány především během 20. století. Budeme se zabývat významem drobné architektury a designu ve veřejném prostoru, zaměříme se na typizované projekty, jejich regionální varianty a také na roli autora a zadavatele díla. Studenti si vyberou konkrétní objekt či soubor objektů – například altány, podloubí, stánky, zastávky, kašny, trafiky, lavičky, odpočinkové kouty, telefonní budky, přístřešky, veřejné osvětlení či drobný městský mobiliář. Pracovat budou dle rozsahu vybraného tématu samostatně nebo ve skupinách.

Cílem je zmapování vybraného díla prostřednictvím dostupných pramenů a literatury, porovnání dobových fotografií a současného stavu, zasazení do dobového kontextu, okolního prostředí a zamyšlení se nad hodnotou a funkcí díla, případně i možností konverze u dochovaných neužívaných příkladů.

harmonogram:

- Úvod, časový harmonogram, základní typologie drobných staveb
- Přednáška o drobné architektuře a designu ve veřejném prostoru; výběr témat
- Exkurze

- Individuální konzultace postupu práce jednotlivých skupin I (sběr dat, další postup)
- Individuální konzultace postupu práce jednotlivých skupin II (sběr dat, další postup)
- Prezentace studentů a diskuze I
- Prezentace studentů a diskuze II
- Odevzdání seminární práce (online)

literatura: Vítězslav Procházka – Lenka Žižková, *Urbanistický parter*, Praha 1981; Petr Urlich et al., *Šedesátá léta v architektuře očima pamětníků*, Praha 2006; Pavel Fojtík, *Fakta a legendy o pražské městské hromadné dopravě*, Praha 2010; Petr Kratochvíl, *Městský veřejný prostor*, Praha 2015; Lucie Skřivánková – Rostislav Švácha – Eva Novotná – Karolína Jirkalová (ed.), *Paneláci 1*, Praha 2016; Lucie Skřivánková – Rostislav Švácha – Martina Koukalová – Eva Novotná (ed.), *Paneláci 2*, Praha 2017; Petr Vorlík (ed.), *(A)typ / architektura osmdesátých let*, Praha 2019; Jana Bukačová, *Drobná architektura*, Praha 2022; Zdeno Kolesár Vít Jakubíček (ed.), *Designéri v českých zemích a československý strojírenský průmysl 1918-1992*, Zlín 2022; *dobová periodika* (Architektura ČSR / Architektura ČSSR, Zprávy památkové péče, Československý architekt, Umění a řemesla, Československé spoje, Pošta PNS, aj.); prameny: archivy, stavební úřady, muzea, případně rozhovory s pamětníky

podmínky udělení zápočtu: účast na cvičeních; prezentace; odevzdání semestrální práce, ve které studenti formulují výsledky svého bádání společně s kritickým zhodnocením zkoumaných objektů v dobovém kontextu i ze současného pohledu.

Bytová výstavba a funkcionalismus

Pavel Fuchs, Alexander Kuric

Představa obytné stavby prošla v období meziválečného modernismu řadou proměn. Od rozvinutí a diferenciaci půdorysů, přes nový důraz na hygienické kvality čistoty, vzduchu a světla až po snahu o zavedení nejnovějších technologií a materiálů. Vedle této vize dokonalého moderního stroje na bydlení ale přetrvávalo stavitelství opírající se o osvědčené tradice. Reálná stavební produkce se pak pohybovala na dlouhé škále mezi oběma póly. Cílem semináře je skrze seznámení se s konkrétními stavbami sledovat míru, v jaké modernistické vize do stavební praxe pronikly, nebo v níž naopak zůstávala pozice tradice nezlomná. Zájemci se budou v průběhu semestru věnovat jedné stavbě dle vlastního výběru, již zpracují do seminární práce – prezentace (doporučujeme ve skupinkách).

Cvičení se budou skládat z: 1) prezentací, ve kterých si přiblížíme trendy meziválečného bydlení. Zaměříme se i na řadu menších/méně známých realizací, na jejichž podrobnou analýzu nebývá v základních kurzech místo. Je ale velice pravděpodobné, že mladý absolvent bude mít možnost podílet se na vstupu do podobného domu ve formě renovace, přístavby, apod.; 2) Konzultací seminární práce a finální prezentace výsledků.

harmonogram:

- Funkcionalismus a bydlení: zásady, dispozice
- Konstrukce a technologie meziválečné architektury • Meziválečná architektura na maloměstě; Léto a funkcionalismus
- Exkurze po osadě Baba
- Konzultace semestrální práce
- Prezentace a společná rozprava
- Prezentace a společná rozprava

literatura: Jan E. Koula, *Obytný dům dneška*, Praha: Družstevní práce, 1931; Pavel Janák, *100 let obytného domu nájemného v Praze*, Praha: Styl, 1933; Petr Urlich, Vladimír ŠLAPETA a Alena KŘÍŽKOVÁ, *Slavné vily Prahy 6: Osada Baba 1932–1936*. Praha: Foibos Books, 2013. VORLÍK, Petr. Byt a dům v rukách (sociálních) inženýrů. In: DULLA, Matúš. *Kapitoly z historie bydlení*. Praha: ČVUT, 2014

podmínky udělení zápočtu:

Zpracování zvolené stavby formou prezentace a její společné odprezentování v hodině. Výběr stavby a rozpracovaný stav je nutně nejprve konzultovat. Může jít o rodinný dům, vilu, činžovní dům, městský dům sloužící zároveň podnikání apod. z let 1918-1948. Historie stavby by neměla být podrobně zpracována v literatuře – čím je objekt anonymnější, tím lépe. Je potřeba do stavby získat přístup, ideální jsou tedy příbuzní, známí, případně veřejné instituce či firmy. Zájemcům o seminář doporučujeme si předem vytipovat vhodný objekt.

Bytová výstavba dlouhého století: výjimky, anomálie, odchylky

Josef Holeček

Cílem semináře je prohloubit u studentek a studentů znalosti o architektuře 19. století v Čechách, se specifickým zaměřením na období historizujících slohů. Kromě umělecko-historického výkladu bude osvětlen politický, hospodářský a právní kontext, v němž výstavba vzniká. Teoretické znalosti pak budou aplikovány v rámci dílčího výzkumu v seminární práci na téma řadové výstavby té doby – zejména nájemních domů – nejen v Praze a okolí. Zde se budou studenti zaměřovat na atypické objekty, u nichž budou zkoumat charakteristické vlastnosti jednotlivých typologií a morfologií od klasicismu po secesi.

Kromě historického zkoumání se bude seminář věnovat také aktuálním problémům týkajícím se architektury sledovaného období, ať již jde o technické parametry či otázky památkové péče. Součástí semináře budou exkurze po Praze a jeden dvoudenní mimopražský výjezd (na začátku semestru, termín bude domluven na začátku semestru operativně dle možností).

harmonogram:

- Úvod, základní pojmy, časová osa
- Teoretické impulzy 19. století (Schinkel, Viollet-le-Duc, Welby, Ruskin, Semper, Morris)
- Architektura a společnost – role architekta, stavitele, stavebníka, řadů apod.
- Rozšiřujeme sídla I – urbanistické koncepce, aktéři, občanské stavby a typologie
- Rozšiřujeme sídla II – továrníková vila x městský dům: formy bydlení
- Rozšiřujeme sídla III – konstrukce, materiály, technologie
- Konzultace

literatura: John Ruskin, *Podstata gotiky*; Gottfried Semper, *Věda, průmysl a umění*; Gottfried Semper, *Die vier Elemente der Baukunst*; William Morris, *Gothic Architecture*; Růžena Baťková (ed.) *Umělecké památky Prahy*; Ákos Moravánsky, *Architektur der Donaumonarchie*; Jiří Pešek, *Od aglomerace k velkoměstu, Praha a středoevropské metropole 1850–1920*

podmínky udělení zápočtu: Atestace probíhá formou sepsání seminární práce a následné rozpravy nad ní. Studentky a studenti si vyberou, ev. dostanou přidělen objekt, který budou podrobně zkoumat, od archivních pramenů po analýzu in-situ (minimálně z exteriéru). Cílem je identifikovat základní typologické a morfologické charakteristiky a zároveň se naučit jednoduše pasportizovat typ objektu, s jakým se budou v následující praxi pravidelně setkávat.

Architektura a diplomacie

Pavel Kalina

Téma prochází napříč staletími. Smyslem zadání je pochopit roli stavebníka a konkrétní společenské objednávky pro vznik architektonického díla. Kromě samotných budov ambasád zahrnuje i konzuláty, rezidence a kulturní centra, případně budovy ministerstev zahraničí. Zkoumat lze jednak adaptace existujících objektů pro potřeby ambasád, jednak objekty postavené již jako sídla velvyslanectví, jak to bylo typické zejména pro druhou polovinu 20. století. Jde o mezioborové téma, které vyžaduje nejen znalosti z dějin a teorie architektury, ale také ochotu naučit se aspoň základní pojmy z oblasti mezinárodních vztahů a pochopit jejich elementární vývoj. Dále je nutné věnovat pozornost urbanistickému kontextu, v němž byly jednotlivé stavby umístěny a který byl často stejně důležitý jako stavba samotná.

harmonogram:

- Úvodní přednáška
- Exkurze
- Zadání prací, příprava seminárních prací
- Prezentace seminárních prací, kolokvium

doporučená literatura:

Václav Hubinger, *Encyklopedie diplomacie*, Praha 2006; Zdeněk Veselý, *Dějiny diplomacie*, Praha 2008; Zdeněk Veselý, *Diplomacie. Teorie, praxe, dějiny* 3. vyd. Praha 2018; Prokop Muchka, *Le génie du lieu et le corps diplomatique. Pražské šlechtické paláce proměněné v ambasády*, in: Petr Pavelec – Martin Gaži – Milena Hajná (ed.), *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*, České Budějovice 2020, s. 707–716; Jane C. Loeffler, *The Architecture of Diplomacy: Heyday of the United States Embassy-Building Program, 1954–1960*, *Journal of the Society of Architectural Historians* 49, 1990, č. 3, s. 251–278.

podmínky udělení zápočtu: Podmínkou k udělení zápočtu je vypracování seminární práce v typickém případě zaměřené na jeden objekt v ČR nebo zahraničí. Předpokladem je znalost odborné literatury vztahující se jak přímo k objektu, tak šířeji k danému období jeho vzniku nebo adaptace, a dále přinejmenším částečná znalost vybraného objektu, který by měl být elementárně zdokumentován. Po konzultaci je možné i zpracování atypického zadání dle představ studentů.

Manifesty, texty a události

Mirolav Pavel, Petr Vorlík

Architektura spoluutváří jádro společnosti a jako komplexní systém ovlivňuje naši každodenní žitou realitu. Odráží minulost a naznačuje budoucnost. Architektura však není jevem sui generis. Stejně jako působí ona na nás, tak i my formujeme ji. Během cvičení se pokusíme fluidní role – iniciátora a imitátora – dešifrovat a popsat nejen současným, ale především dobovým pohledem. Stejně jako život a postoje člověka, i architektura je totiž ukotvena v čase. A pro její uchopení nejsou klíčové pouze stavby, ale také myšlenky, z nichž vyrůstají. Záměr tvůrce mnohdy výmluvně vyjadřují texty, jimiž se ke svému dílu a podstatným výzvám a postojům vyjadřuje.

Ke studiu, analýze a zamyšlení budou vybrány texty vzniklé nebo se vztahující k architektonické produkci (převážně) druhé poloviny 20. století. Studující budou rozděleni do malých skupin (po čtyřech). Pro každé ze sedmi cvičení dostanou studující k rozboru stejný text, jehož analýzu před daným cvičením nahrají na sdílený disk. Společnou veřejnou prezentaci rozboru textu si připraví na daný

termín pouze jedna vybraná skupina, která povede i následný diskurs s ostatními studujícími (každé cvičení jiný text a jiná skupina). Cílem rozborů bude nejen zasadit zkoumaný text do souvislosti díla autora (osobních postojů, naturelu, zkušenosti...) a dobového dění (historického, ekonomického, sociálního, kulturního, uměleckého...), ale také najít v našem soudobém myšlenkovém prostředí jeho otisky či paralely (příklady, situace, nálady či nálezy zachytí skupina in-situ třeba mobilem).

harmonogram:

- Úvod (ukázka postupu, např. Johnson, Rudolph)
- Bipolární svět, poválečný sociální stát, technooptimismus – Smithsonovi, Aalto, Friedman...
- Kritika a revize moderny – Socialistický realismus, Venturi, Jacobs, Hunderwasser...
- Regionalismus – Frampton...
- Smyslovost, materialita – Zumthor, Pallasmaa...
- Komplexní svět, vrcholný technicismus, civilizační optimismus – Koolhaas, Ibelings, Nouvel...
- Ekologie, askeze, pokora – Pawson, Kratochvíl...

uvažované texty: Karel Teige – Za socialistickou architekturu, 1933 (CZ); Philip Johnson – The Seven Crutches of Modern Architecture/Sedm berlíček moderní architektury, 1954 (ENG a CZ); Smithsonovi – Without Rhetoric, An Architectural Aesthetic, 1955–1972 (ENG a část CZ); John Osborne – Look Back in Anger, 1956 (ENG); Paul Rudolph – The Six Determinants of Architectural Form/Šest determinant architektonické tvorby, 1956 (ENG a CZ); Alvar Aalto – Architektovo svědomí, 1957 (CZ); Hunderwasser – Mouldiness manifesto against Rationalism in Architecture, 1958 (EN); Yona Friedman – Program mobilního urbanismu, 1959 (CZ); Paul Ricoeur – Univerzální civilizace a národní kultury, 1961 (CZ); Jane Jacobs – The Death and Life of Great American Cities/Smrt a život amerických velkoměst, 1961 (ENG a CZ); Robert Venturi – Složitost a protiklad, 1966 (CZ); Otakar Nový – Úvaha nad obnovou ideové úlohy architektury, 1976 (CZ); Rem Koolhaas – Delirious New York: A Retroactive Manifesto of Manhattan/Třešticí New York: Retroaktivní manifest pro Manhattan, 1978 (ENG a CZ); Kenneth Frampton – Kritický regionalismus: moderní architektura a kulturní identita, 1983 (CZ); Hans Ibelings – Supermodernismus, 2002 (CZ); Rem Koolhaas – Brakový prostor, 2004 (CZ); John Pawson – Minimalismus, 2005 (CZ); Josef Šmajš – Nájemní smlouva se Zemí, 2006 (CZ); Juhani Pallasmaa – Obývání prostoru a času, 2007 (CZ); Jean Nouvel – Architektura a virtuální svět, 2009 (CZ); Petr Zumthor – Atmospheres/Atmosféry, 2012 (ENG a CZ); Petr Kratochvíl – Firmitas, utilitas, venustas a udržitelnost, 2020 (CZ)

podmínky udělení zápočtu: kritická interpretace zvoleného textu formou prezentace, aktivní účast v diskusích, stručné písemné analýzy vybraných textů.

Bytová výstavba (nejenom Sudet), praporové drážky, Amalienhof

Michael Rykl

Téma č. 1: Sudety – dokumentace budov 1. třetiny 20. stol. (případně do r. 1945)

K tématu bude jedna výchozí výkladová přednáška, pro přehled návštěva povinná pro všechny. Slohově počínaje secesí florální, geometrickou, následně velká obliba art deco v různé podobě s různými vůdčími východisky (secese, kubismus, různě „moderně“ interpretovaný historismus, purismus, neoklasicismus). Pokračování v rozpracované dokumentaci v Jablonném v Podještědí a ve Smržovce.

Na místě: k vytipovaným objektům dohledat, ofotit plánovou dokumentaci ze stavebního úřadu. Objekty nafotit, celky, detaily (jinak, než zvenčí, obvykle není z majetkových důvodů reálné).

V Praze následně po konzultaci: konfrontovat plány s realitou, zhodnotit funkci a dispoziční (čistě obytné, nebo s živností, víc bytů – vícegenerační nebo nájemné), případně stavby veřejné. Vyhodnotit vůdčí sloh a další slohové projevy přimíšené, konkrétně pojmenovat na detailech i celku.

Cíl: pořídit dokumentaci pro budoucí možné syntetické zpracování, mnohdy první a poslední, aktuální rychlý úbytek detailu (detaily oken, dveří, fasád).

1 student 5–7 objektů podle náročnosti

doporučená literatura: Rostislav Švácha, *Od moderny k funkcionalismu*, Praha 1995 (1. vydání originálu: 1985); Marie Benešová, *Česká architektura v proměnách dvou staletí*, Praha 1984; pro srovnání: tematická řada *Slavné vily*.

Téma č. 2: (Mimo)pražský nájemný dům 2. pol. 19. a 1. třetiny 20. stol.

Nájemný dům od 30. let 19. stol. do 1938 (ideálně mimopražský, vítány různé periferie; lze i dům pražský). K tématu nebude výchozí výkladová přednáška (viz přednáška nájemný dům v DAT4). Nutno v domě někoho znát, čímž se získá přístup dovnitř, do bytu, na dvůr a do dalších společných prostorů. Cíleno na jeden dům a jeho vyhodnocení. Sehnat plány ze stavebního úřadu.

Vyhodnotit: dispoziční, konstrukční, výraz slohový (u všeho posoudit, zda je či není odpovídající pomyslnému dobovému průměru). Vše konfrontovat s plánovou dokumentací (je běžné, že ihned bylo postaveno jinak anebo jsou předepsané změny zásahem tehdejšího stavebního úřadu). Pořídit fotodokumentaci zvenčí z ulice i ze dvora, ze společných prostorů (chodby, průjezd, schodiště, pavlače, sklepy, půda). Cílit na konstrukční detaily a celky a na stavební detail, který je nositelem slohového výrazu a celkového charakteru domu (štukatury zvenčí, uvnitř zábradlí, výplně otvorů, dlažby, svítidla, pokud jsou dochována apod.). Totéž pak v jednom bytě, který bude možné navštívit.

doporučená literatura: Pavel Janák, *100 let obytného domu nájemného v Praze*, Styl, 1933; Michael Rykl, *Bydlení v nájemném domě 19. stol.*, in: Dulla (ed.), *Kapitoly z historie bydlení*, Praha 2014.

Téma č. 3: Praporové držáky-žerdě aj. drobná zámečnická práce 1. třetiny 20. stol.

V současné době ohrožený detail, zaniká při opravách fasád. Nenápadná, ale mnohdy velmi slohově definovatelná práce. Nutno mít fotoaparát s dobrým teleobjektivem. Plošná dokumentace v Praze ve čtvrtích, vzniklých zejména po 1. svět. válce. Praporové držáky mají detail poplatný kubismu, art deco i funkcionalismu. Váží se na provedení např. zábradlí balkonů, pokud jsou kovová. Návštěva stavebního úřadu k dataci staveb.

1 student – území cca 8 domovních bloků

doporučené zdroje: viz téma č. 1, ale jde o slohovou inspiraci; Praporové žerdě ve staré Praze, *Věstník Klubu Za starou Prahu*, 2005, č. 1; souhrnná literatura, pokud je mi známo, nic neexistuje.

Téma č. 4: Amalienhof u Rakovníka

Pokračování ve výzkumu neobvyklého hospodářského dvora, stavěného 1837. Nutná práce v terénu, spolu s učitelem, 2–3 studenti. Specialita: velmi časně ovlivnění raným historismem (Rundbogenstil) Leo Kenzeho z Mnichova, dáno studiem stavebního správce Fürstenberků, který v Mnichově studoval. Pro celkový přehled, co dvůr obsahuje: úvodní přednáška cca 30 min pro všechny.

doporučená literatura: J. Žižka, *Hospodářské dvory Hospodářské dvory bývalých panství v Čechách*, Praha 2016.

harmonogram:

- 1–2 absolutorium úvodních tematických přednášek, přitom rozdělení úloh, témata vybrána povinně nejpozději do 2. semináře
- 3–5 práce v terénu (podle povahy konzultovaná, v případě dvora s výjezdem společným s pedagogem), průběžné konzultace, čas buď rozvrhový, nebo podle dohody, obdobná témata vítána ve skupinových konzultacích
- 6–7 prezentace výsledků

podmínky udělení zápočtu: odevzdání digitální dokumentace, tedy pdf, ale vč. složek zdrojových fotografií, kopií plánů, CAD výkresů apod.

Bytová výstavba 50. let – raná sídliště

Lucia Tóthová, Klára Ullmannová (dotazy prosíme zasílejte na oba maily zároveň/v kopii)

anotace

Předmětem cvičení je zkoumání hodnot architektury vystavěné v raných 50. letech 20. století se zaměřením na projekty sídlišť. Cílem je přitáhnout pozornost k této mnohdy nenápadné, avšak svébytné vrstvě architektury, která představuje mezistupeň mezi činžovním domem a panelákem, a kriticky zhodnotit tuto formativní etapu zprůmyslnění bytové výstavby v Československu. Vybrané soubory, sestávající převážně z bytových domů stavěných z tradičních materiálů, projektovaly obvykle regionální architektonické kanceláře národního podniku Stavoprojekt za použití typových projektů.

Studující dostanou k dispozici archivní materiály obsahující úvodní projekty sídlišť vzniklých v podniku Stavoprojekt. Z daných projektů si ve skupině zvolí jeden, který si podrobně nastudují a dohledají dostupnou literaturu. V první fázi studující na základě materiálů identifikují vybrané sídliště, v dané lokalitě pořídí fotodokumentaci aktuálního stavu a kvalit, a osloví příslušný stavební archiv s dotazem na dobovou projektovou dokumentaci. V druhé fázi zpracují na základě analýzy archiválií a vlastní fotodokumentace závěrečný výstup v podobě textu a doprovodných skic. Náplní výstupu bude uměleckohistorický popis vybraného sídliště včetně základních údajů o jeho projektu a výstavbě, zhodnocení odchylek realizace od projektu, zhodnocení současného stavu, a následně identifikace hodnot, kvalit a úskalí daného souboru. Součástí výstupu budou i ideové či analytické skici zhodnocující příležitosti pro regeneraci či drobné i větší zásahy s ohledem na vztah mezi identifikovanými kvalitami a vlastním tvůrčím přístupem.

Téma cvičení se odvíjí od aktuálně řešeného výzkumného projektu na Ústavu teorie a dějin architektury ([Stavoprojekt 1948–1953. Kolektivizace projekční činnosti a její otisk v paměti české krajiny a měst](#)). Vybrané práce se mohou stát součástí některého z výstupů tohoto projektu (online databáze staveb).

harmonogram:

- Úvodní informace, představení cílů semináře
- Přednáška, konzultace výběru tématu
- Individuální konzultace první části
- Společná prezentace s diskuzí
- Individuální konzultace druhé části
- Společná prezentace s diskuzí
- Exkurze
- Odevzdání seminární práce

upozornění:

Náplň cvičení vyžaduje minimálně jednu jednodenní cestu mimo Prahu (do lokality v závislosti na výběru tématu).

doporučená literatura: Kimberly Zarecor, *Utváření socialistické modernity: Bydlení v Československu v letech 1945–1960*, Praha 2015; Lucie Skřivánková – Rostislav Švácha – Eva Novotná – Karolina Jirkalová (eds.), *Paneláci 1: padesát sídlišť v českých zemích*, Praha 2017; Lucie Skřivánková – Rostislav Švácha – Martina Koukalová – Eva Novotná (eds.), *Paneláci 2: historie sídlišť v českých*

zemích 1945–1989, Praha 2017; Alexandr Němec, *Sídliště Kladno-Rozdělov*, Kladno 2018; Martin Strakoš, *Ostravská sídliště. Urbanismus, architektura, umění a památková potenciál*, Praha 2018; archivní materiály (budou studujícím dodány po úvodním setkání); fakultní knihovna (místnost 722, dostupnost literatury si můžete ověřit v [online katalogu knihovny](https://ndk.cz/)); dobové publikace nebo časopisy (např. časopis *Architektura ČSR*) jsou také digitalizované a dostupné online v Národní digitální knihovně: <https://ndk.cz/> (lze zobrazit po přihlášení loginem ČVUT); dále také informace na webu předmětu <https://www.fa.cvut.cz/cs/studium/predmety/4853-dejiny-a-teorie-architektury-v> nebo moodle-vyuka.cvut.cz/; metodický pokyn ČVUT k využívání umělé inteligence ve výuce [20240130-metodicky-pokyn-c-52023.pdf](#) a [etický kodex ČVUT](#).

podmínky udělení zápočtu: Podmínkou pro absolvování cvičení jsou dvě prezentace v průběhu semestru, účast na konzultacích, a odevzdání seminární práce v předepsané podobě a v termínu (do začátku vánočních prázdnin). Práce bude probíhat ve skupinách.

Bytová výstavba 50. let – raná sídliště, architektonický a výtvarný detail

Veronika Vicherková

Předmětem cvičení je zkoumání hodnot architektury vystavené v raných 50. letech 20. století se zaměřením na projekty sídlišť. Cílem je přitáhnout pozornost k této mnohdy nenápadné, avšak svébytné vrstvě architektury, která představuje mezistupeň mezi činžovním domem a panelákem, a kriticky zhodnotit tuto formativní etapu zprůmyslnění bytové výstavby v Československu. Vybrané soubory, sestávající převážně z bytových domů stavěných z tradičních materiálů, projektovaly obvykle regionální architektonické kanceláře národního podniku Stavoprojekt za použití typových projektů.

Studující dostanou k dispozici archivní materiály obsahující úvodní projekty sídlišť vzniklých v podniku Stavoprojekt. Z daných projektů si ve skupině zvolí jeden, který si podrobně nastudují a dohledají dostupnou literaturu. V první fázi studující na základě materiálů identifikují vybrané sídliště, v dané lokalitě pořídí fotodokumentaci aktuálního stavu a kvalit, a osloví příslušný stavební archiv s dotazem na dobovou projektovou dokumentaci. V druhé fázi zpracují na základě analýzy archiválií a vlastní fotodokumentace závěrečný výstup v podobě textu a doprovodných skic. Náplní výstupu bude uměleckohistorický popis vybraného sídliště včetně základních údajů o jeho projektu a výstavbě, zhodnocení odchylek realizace od projektu, zhodnocení současného stavu, a následně identifikace hodnot, kvalit a úskalí daného souboru. Zvláštní důraz bude kladen na výtvarná díla a architektonický detail. Součástí výstupu budou i ideové či analytické skici zhodnocující příležitosti pro regeneraci či drobné i větší zásahy s ohledem na vztah mezi identifikovanými kvalitami a vlastním tvůrčím přístupem.

Téma cvičení se odvíjí od aktuálně řešeného výzkumného projektu na Ústavu teorie a dějin architektury ([Stavoprojekt 1948–1953. Kolektivizace projekční činnosti a její otisk v paměti české krajiny a měst](#)). Vybrané práce se mohou stát součástí některého z výstupů tohoto projektu (online databáze staveb).

harmonogram:

- Úvodní informace, představení cílů semináře
- Přednáška, konzultace výběru tématu
- Individuální konzultace první části
- Společná prezentace projektů s diskuzí
- Individuální konzultace druhé části
- Společná prezentace projektů s diskuzí
- Exkurze
- Odevzdání seminární práce

upozornění:

Náplň cvičení vyžaduje minimálně jednu jednodenní cestu mimo Prahu (do lokality v závislosti na výběru tématu).

doporučená literatura: Kimberly Zarecor, *Utváření socialistické modernity: Bydlení v Československu v letech 1945–1960*, Praha 2015; Lucie Skřivánková – Rostislav Švácha – Eva Novotná – Karolina Jirkalová (eds.), *Paneláci 1: padesát sídlišť v českých zemích*, Praha 2017; Lucie Skřivánková – Rostislav Švácha – Martina Koukalová – Eva Novotná (eds.), *Paneláci 2: historie sídlišť v českých zemích 1945–1989*, Praha 2017; Alexandr Němec, *Sídliště Kladno-Rozdělov*, Kladno 2018; Martin Strakoš, *Ostravská sídliště. Urbanismus, architektura, umění a památková potenciál*, Praha 2018; archivní materiály (budou studujícím dodány po úvodním setkání); fakultní knihovna (místnost 722, dostupnost literatury si můžete ověřit v [online katalogu knihovny](https://ndk.cz/)); dobové publikace nebo časopisy (např. časopis *Architektura ČSR*) jsou také digitalizované a dostupné online v Národní digitální knihovně: <https://ndk.cz/> (lze zobrazit po přihlášení loginem ČVUT); dále také informace na webu předmětu <https://www.fa.cvut.cz/cs/studium/predmety/4853-dejiny-a-teorie-architektury-v> nebo moodle-vyuka.cvut.cz/; metodický pokyn ČVUT k využívání umělé inteligence ve výuce [20240130-metodicky-pokyn-c-52023.pdf](#) a [etický kodex ČVUT](#).

podmínky udělení zápočtu: Podmínkou pro absolvování cvičení jsou dvě prezentace v průběhu semestru, účast na konzultacích, a odevzdání seminární práce v předepsané podobě a v termínu (do začátku vánočních prázdnin). Práce bude probíhat ve skupinách.